

Do kdaj bo Krščanska demokracija prezirala manjšinsko problematiko?

V drugem sestavku na tej strani poročamo o izvajanju glavnega tajnika Krščanske demokracije De Mite na vsedržavnem kongresu in pravimo, da gre za izčrpno politološko in sociološko analizo stanja v državi. In res je govornik v svojem poročilu omenil domala vsa področja družbenega, gospodarskega in političnega udejstvovanja in dogajanja. Čudimo pa se, da je drugače tako bistri duh, kot je sedanji tajnik KD, povsem prezrl uprašanje narodnih in jezikovnih skupnosti, živčih na ozemlju Italije. Čudimo se De Miti, da se te problematike ni dotaknil, čeprav obstajajo znaki, da bo glede na razvoj dogodkov v kratkem postala silno aktualna.

To preziranje do manjšinske problematike, ki pa nikakor ni bila tuja Italijanski ljudski stranki velikega katoliškega politika Don Sturza in predhodnici KD, si lahko razlagamo na več načinov. Očitno je na primer, da v KD še vedno prevladuje stališče, ki ga je do manjšinske problematike bil takoj po vojni zauzel Alcide De Gasperi. Ta je sicer sklenil s takratnim avstrijskim zunanjim ministrom Gruberjem sporazum o avonomiji za Južno Tirolsko, a je takoj zatem pokazal svoj pravi obraz, ko je Južni Tirol združil s Tridentinsko v eno samo deželo, da so Južni Tirolci postali manjšina. To pa je bil vzrok kasnejših dolgoletnih sporov. O Slovencih De Gasperi ni hotel nič slišati, četudi ga je kmalu po sklenitvi pariške mirovne pogodbe bila nujna opozorila posebna delegacija goriških Slovencev. KD je do nas takrat zavzela odločno sovražno stališče, ki se je takšno tudi ohranilo dolgo let.

Vzrok za preziranje naše manjšinske problematike je gotovo iskati tudi v vrstah Krščanske demokracije v deželi Furlaniji-Juljski krajini. Tukajšnji voditelji stranke relativne večine se tega problema, zlasti v zadnjih letih, dejansko ne upajo lotiti, tako jih je strah morebitne reakcije v ostalih italijanskih zaveznih strankah, predvsem pa pri Listi za Trst. Da vsaj na Tržaškem v vrstah KD nekaj ni v redu, kar zadeva slovensko manjšinsko problematiko, zgovorno kaže že samo dejstvo, da je ta stranka po nastanku Liste doživela velik osip glasov, ker so jo zapustili volivci,

■ dalje na 8. strani

Poročilo tajnika KD De Mite na kongresu v Rimu

Izčrpen politološki in sociološki oris stanja v državi

Medtem ko pišemo, je v Rimu še v teku 16. vsedržavni kongres Krščanske demokracije, ki se je začel v petek, 24. februarja, s poročilom političnega tajnika De Mite. Vsebina tega poročila, ki ga je avtor bral skoraj pet ur, ni le predmet razprave na kongresu, temveč je in bo v središču pozornosti širše javnosti v Italiji tudi po kongresu. Priznati je namreč treba, da je De Mita podal zelo izčrpen politološki in sociološki oris stanja v državi, pri čemer ni prav nič skrival odgovornosti lastne stranke. Navedel je med drugim vrsto vzrokov, zaradi katerih je Krščanska demokracija na lanskim državnozborskih volitvah doživela poraz in krepko nazadovala v glasovih ter odstotkih, čeprav je takoj ugotovil, da volivci s kaznovanjem krščanskodemokratske stranke niso hkrati nagradili glavne opozicijske sile, se pravi komunistov.

V tem sestavku bomo skušali opozoriti le na nekatere točke tajnikovega poročila. Njegova izvajanja se začenjajo z ugotovitvijo, da je italijanska družba v globoki krizi in da je zato v krizi tudi politika. V teku je proces družbenega spreminjanja — pravi De Mita — ki je tako nagel, da ga politiki ne dohajajo in ga tudi ne razumejo. Družba je razcepljena na drobne interesne skupine, ki med seboj ne komunicirajo. Kljub temu pa se v državi živo pojavlja zahteva, naj »nekdo« teje tako hudo razcefrani družbi vendarle pove, kam plove. Politične stranke — in v prvi vrsti Kr-

ščanska demokracija — meni De Mita, morajo ljudstvu pokazati nadaljnjo pot in nakazati cilje ter mu vliti zaupanje, da je skupna pot vendarle možna. V tem pogledu sta povsem odpovedali — opozarja De Mita — tako krščanskodemokratska »statična medrazrednost« kot »marksistična razrednost« KPI, saj je na dlani, da sta se obe preživeli.

Globoka kriza pretresa — opozarja tajnik KD — državne institucije, kot so se bile izoblikovale za časa republike. V državi ni pravne gotovosti kot tudi ni pravičnosti, ker je sodstvo v krizi. Treba je zato pregledati tako kazensko kot civilno zakonodajo. Javne ustanove, ki so odgovorne za usluge in storitve, morajo postati učinkovite. Sam javni značaj še ni jamstvo za učinkovitost. Stranke so priklicale k življenju — nadaljuje De Mita — politični sistem, ki je v bistvu neodgovoren. Od volivcev zahteva pristanek in zaupanje le z vihtenjem take ali drugačne zastave, nihče pa ne prosi za zaupanje na osnovi natančnega programa, ki se lahko vsak trenutek preveri. Zato je treba pregledati volilno zakonodajo, sestavo in naloge parlamenta ter pristojnosti in pravice izvršne oblasti. Jasno mora priti do izraza temeljna shema: predlog — izvedba — nadzorstvo (stranke, vlada, parlament).

Dolgo poglavje je De Mita posvetil gospodarski krizi in sredstvom za njeno odpravo. Takoj na začetku je izrazil prepri-

■ dalje na 2. strani

Proračuna odobrena: Kaj zdaj?

Tržaški občinski svet je v torek odobril proračun za leto 1984, s čimer se je dejansko preprečila komisarska uprava in občino lahko še dalje vodijo od ljudstva izvoljeni predstavniki. Za proračun so glasovali zastopniki šestih političnih strank, ki so bili pred 6 meseci prevzeli vodstvo tržaške občine in zamenjali dotakratno upravo Liste za Trst. Toda tudi sedanja šeststrankarska uprava je manjšinska, kajti koalicija ne razpolaga z večino v občinskem svetu. Kaj se je torej zgodilo, da je bil proračun kljub temu odobren?

Predstavniki šestih strank (KD, PSI, PSDI, PRI, PLI in SSk) so dosegli sporazum z Listo za Trst, s katerim se je ta obvezala, da se bodo njeni svetovalci vzdržali pri glasovanju proračuna, v zameno pa se je župan Richetti obvezal, da bo do konca marca odstopil, z njim pa bo odstopil ves občinski odbor. Hkrati se bodo po tem sporazumu začeli pogovori za sestavo nove koalicije, ki bo razpolagala v občinskem svetu z absolutno večino. V tej koaliciji bodo tudi predstavniki Liste za Trst.

■ dalje na 2. strani

RADIO TRST A

■ NEDELJA, 4. marca, ob: 8.00 Radijski dnevnik; 8.30 Kmetijska oddaja; 9.00 Sv. maša iz župne cerkve v Rojšanu; 10.30 Mladinski oder: »Vike Viking« (Runer Johnsson - Lelja Rehar), RO; 11.00 Melodije od včeraj in danes - za jutri; 11.45 Vera in naš čas; 12.00 Narodnostni trenutek Slovencev v Italiji; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Nediški zvon; 14.40 Šport in glasba ter prenosi z naših kulturnih prireditev.

■ PONEDELJEK, 5. marca, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.40 Pravljičja; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Almanah; Sedma stopnja sreče; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 Johann Strauss: Cigan baron (prvo dejanje operete); 11.30 Literarni listi; 12.00 Slovenski umetniki na Montmartru; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Gospodarska problematika; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Roman v nadaljevanjih: Ivan Pregelj: Plebanus Joannes (Zora Tavčar), RO; 15.00 »Ko trkam na nebesna vrata...«; 15.30 Evergreeni; 16.00 Prigode navadnega vojaka; 16.15 Tja in nazaj; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Pod Matajurjan, posebnosti in omika Nediških dolin; 19.00 Radijski dnevnik.

■ TOREK, 6. marca, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.40 Pravljičja; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Almanah; Slovensko učiteljstvo pod fašizmom; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 Oddaja za otroški vrtec; 10.20 Johann Strauss: Cigan baron (drugo in tretje dejanje operete); 11.30 Literarni listi; 12.00 Alenka Goljevšček: Mit in slovenska ljudska pesem; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 »Naš pravilni telefon«; 15.00 Mladi mladim; 16.00 Od Milj do Devina; 16.30 Tja in nazaj; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Papirniški pihalni orkester Vevče; 18.00 Slovenska žena v življenju in boju: Balbina Baranovič Battellino: »Plamen življenja«, RO; 19.00 Radijski dnevnik.

■ SREDA, 7. marca, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.40 Pravljičja; 8.00 Kratka poročila; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 11.00-11.15 Oddaja za 1. stopnjo osnovne šole; 11.30 Literarni listi; 12.00 Iz noči življenja se poraja; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Oktet »Janko Premrl - Vojko«, oktet »Vrtica« in »Briški oktet«; 13.40 Glasbene raznolikosti; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Roman v nadaljevanjih: Ivo Vojnovič: »Ekvinokcij«; 15.00 Diskorama; 16.30 Tja in nazaj; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Okostnjak v omari; 19.00 Radijski dnevnik.

■ ČETRTEK, 8. marca, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.40 Pravljičja; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Almanah: Trim za vsakogar; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 11.00-11.20 Oddaja za drugo stopnjo osnovne šole; 11.30 Beleška; 12.00 Zdravniški nasveti; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Otroški kotichek: »To je laži!«; 16.00 Na goriškem valu; 16.30 Tja in nazaj; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Komorni ženski zbor Glasbeno-pedagoške visoke šole iz Plovdive v Bolgariji; 18.00 Četrtekova srečanja: Dosje Koprivišče; 19.00 Radijski dnevnik.

■ PETEK, 9. marca, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.40 Pravljičja; 8.00 Kratka poročila; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 11.00-11.20 Oddaja za srednjo šolo; 11.30 Beleška; 12.00 Sestanek ob 12h; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Dogodki in problemi; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Roman v nadaljevanjih: Ivo Vojnovič: »Ekvinokcij«; 14.35 Od ekrana do ekrana; 16.30 Tja in nazaj; 16.45 Postni govor; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Kvartet violončelov iz Ljubljane; 18.00 Kulturni dogodki; 18.30 Nabožna glasba; 19.00 Radijski dnevnik.

■ SOBOTA, 10. marca, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.40 Pravljičja; 8.00 Kratka poročila; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 11.30 Beleška; 12.00 »Glas od Rezijske«; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Otroški kotichek: »Zakajček in Vseved«; 14.30 Naš dobri stari radio; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Komorna igra: Djordje Radišić: »Mater hominis« - monodrama (Marko Sosič); 19.00 Radijski dnevnik.

Izdajatelj: Zadruga z o. z. »Novi list« — Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157 — Odgovorni urednik: Drago Legiša — Tiska tiskarna Graphart, Trst, ulica Rossetti 14, tel. 772151

Izčrpen politološki in sociološki...

■ nadaljevanje s 1. strani

čanje, da se Italija lahko reši hudih gospodarskih težav. Kriza pa se po njegovem ne more rešiti, če se bogastvo spreminja le v osebni dohodek in tekoči izdatki. Brez akumulacije — je dejal — ni ne investicij ne novih delovnih mest. Za akumulacijo je treba odločno skrbeti, a ne z neenakimi izmenjavami z državami tretjega sveta in ne na račun varčevalcev. Socialno solidarnost je treba namreč uskladiti z zakoni tržišča. Za postopno odpravljanje gospodarske krize je treba omejiti inflacijo, kar pa se lahko doseže z dohodkovno politiko in s krčenjem javnih izdatkov. Najtežje je po njegovem vplivati na postavko javnih izdatkov, ki pa jih je nujno pravilno usmerjati in selekcionirati. Zaradi investicij je treba pregledati davčno zakonodajo za pravne osebe, zahtevati strogo spoštovanje davčnih predpisov, vendar se KD obvezuje, da bo zagovarjala spremembo predpisov za družine z enim samim dohodkom. Na področju zdravstva je treba zagotoviti skupek temeljnih brezplačnih posegov, odpraviti usluge, ki prekoračijo neko mejo, in zlasti temeljito preučiti izdatke krajevnih zdravstvenih ustanov in ne nazadnje odpraviti brezplačno šolanje na najvišji ravni.

Krščanska demokracija bo pod njegovim vodstvom težila — pravi De Mita — po pravkar navedenih ciljih. Zaveda pa se, da sama temu ni kos. Zato se postavlja vprašanje političnega zaveznitva. Petstrankarsko zaveznitvo na ravni osrednje vlade trenutno nima alternative, čeprav ni večno. S komunisti je sodelovanje možno in tudi nujno, kadar gre za pripravo in o-

blikovanje sprememb v temeljnih državnih institucijah. S komunistično opozicijo se je treba soočati na ravni programov. V ostalem pa KD meni, da za odpravo krize v državi ni dovolj zamenjati krščanskodemokratsko stranko na ravni vlade, kot pravijo komunisti, temveč je potrebno predvsem rešiti samo krizo oblasti. Komunisti ostanejo za De Mito alternativna sila Krščanske demokracije, oziroma bloku, ki se zbira okrog stranke relativne večine.

To so torej glavne točke poročila, ki ga je tajnik De Mita prebral na vsedravnem kongresu Kršč. demokracije v Rimu. Na osnovi teh spoznanj bo tajnik De Mita skušal prenoviti lastno stranko, da bo kos nalogam, ki jo čakajo v korenito spremenjenih družbenih razmerah in pogojih. Toda za tajnika De Mito je »Krščanska demokracija še vedno nosilni steber demokratičnega sistema, česar se zavedajo tudi ti, ki vpijejo proti oblastnemu sistemu KD, ker vedo, da pomeni kriza KD tudi krizo demokratičnega sistema samega.« Zato je Kršč. demokracija »na razpolago tudi za drugo obnovo — je zaključil De Mita — da se izoblikuje nova strategija, ki ne bo služila samo stranki relativne večine«.

To so torej besede tajnika največje italijanske politične stranke o sedanjem stanju v državi. Težko je trditi, da njegova analiza ni natančna in tudi pravilna. Vprašanje pa je, ali bodo strankine strukture zmogljive in sposobne dela, ki jim ga nalaga tajnik, in ali bodo zavezniki hoteli in mogli sprejeti takšen program. Odgovor na to vprašanje pa bo verjetno dala že bližnja prihodnost.

Proračuna odobrena: Kaj zdaj?

■ nadaljevanje s 1. strani

V torek, 28. t.m., so predstavniki Liste spoštovali vsebino sporazuma in se pri glasovanju vzdržali, čeprav se je vodstvo Liste moralo močno potruditi, da je za svoje stališče pridobilo vse občinske svetovalce, izvoljene na Listi za Trst. Vsa zadeva o novi večini v tržaškem občinskem svetu je dejansko za nekaj časa odložena, kajti vodstva strank, ki do zdaj upravljajo občino, in Lista bodo morale rešiti predvsem dve temeljni vprašanji: 1. sporazumeti se bodo morale o novem županu in 2. zavzeti natančno stališče do problematike zaščite slovenske narodne manjšine v Italiji. O imenu novega župana se do zdaj ve predvsem to, da zahtevajo zastopniki Liste, naj se za župana izvoli odvetnik Cecovini, češ da je treba upoštevati dejstvo, da je Lista za Trst stranka relativne večine, to je, da ima največ izvoljenih svetovalcev. Demokristjani pa bi radi videli, da bi bil potrjen dosedanji župan Richetti. Pri tem bo treba rešiti tudi vprašanje sestave občinskega odbora, iz katerega bi del Liste rad kratkoma odstranil predstavnika Slovenske skupnosti Lokarja.

V zvezi s stališčem, ki naj ga nova koalicija zavzame do problematike zakonske zaščite slovenske manjšine, je treba najprej ugotoviti, da sta bili na torkovi seji izglasovani dve resoluciji. Tista, ki jo je

bila predložila Lista, in tista, ki jo je vložila Krščanska demokracija. Zdi se nam pa, da slovenska narodna skupnost ne more pristati niti na eno niti na drugo, zato je zastopnik Slovenske skupnosti prof. Lokar modro ravnal, ko se je pri glasovanju vzdržal, s čimer je po eni strani pokazal, da se ne strinja s predlagatelji, po drugi pa ni povsem zaprl vrat svoji skupini pri nadaljnjem dogovarjanju za sestavo občinskega odbora in končno tudi za izoblikovanje dokončnega stališča do globalne zakonske zaščite slovenske manjšine. To pomeni, da bo šele potek političnih pogovorov pokazal, ali bo Slovenska skupnost še mogla sodelovati v novi koaliciji.

Kar smo napisali v zvezi z dogodki v tržaškem občinskem svetu, velja v bistvu tudi za dogajanje v tržaškem pokrajinskem svetu, kjer je bilo glasovanje o proračunu na sporedu dan kasneje (v sredo, 29. februarja). Proračuna sta torej bila odobrena, a stanje v obeh upravah še ni povsem jasno, ker morajo prizadete stranke rešiti problema, ki smo ju pravkar navedli.

—O—

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE V TRSTU
Kulturni dom

DUŠAN KOVAČEVIČ
RADOVAN TRETJI

v sredo, 7. marca 1984 ob 19.30.

Nevaren razplet vojne

Iran in Irak objavljata nasprotujoča si poročila o bojih na srednjem delu fronte med Bagdadom in Basro. Iz teh poročil je mogoče zanesljivo razbrati le dejstvo, da vojna povzroča številne žrtve med civilnim prebivalstvom v obeh državah.

Iračani so bombardirali — kot poročajo Iranci — pet iranskih mest. Ubitih je bilo 124 ljudi in ranjenih preko 800. Tudi gmočna škoda je velika. Za represalijo so Iranci nato bombardirali 8 iraških mest. Radio Bagdad poroča, da je bilo v štirih iraških mestih 16 ljudi ubitih ter 68 ranjenih. Velika je nadalje škoda na civilnih zgradbah.

Iranci dodajajo, da so s helikopterji napadli iraške vojaške postojanke zahodno od mesta Kurnah, ki leži ob sotočju rek Evfrat in Tigris ob Perzijskem zalivu. Praviijo, da so tudi sestrelili neko iraško reakcijsko letalo.

Bivši načelnik ameriške obveščevalne službe CIA Turner je opozoril Iran, da bo do Združene države bombardirale iranska vojaška oporišča v notranjosti države ter tudi ladje in letala, ki bi hotela izvesti zaporo Hormuške ožine, skozi katero plujejo petrolejske ladje iz tamkajšnjih držav na Zahod. Dodal je, da Iran ni zmožen izvesti učinkovite blokade.

DIPLOMATSKA ZADREGA

Huda diplomatska zadrega v odnosih med Zahodno in Vzhodno Nemčijo: za pobeg na Zahod se je odločila nič manj kot nečakinja vzhodnonemškega predsednika vlade Willyja Stopha, Inge Berg. Zatekla se je na zahodnonemško veleposlaništvo v Pragi; v avtu, s katerim je pogumno zavozila na dvorišče ambasade, so bili tudi njen mož, oba otročka in še tašča.

PREKLETSTVO JALTE

Jalta, mesto na Krimu, ima v zgodovini tega stoletja posebno mesto, saj so tu Stalin, Churchill in Roosevelt v februarju leta 1945, po pogovorih v Casablanci in Teheranu, ne samo organizirali enotno končno ofenzivo proti Nemčiji in Japoniki, ampak si predvsem razdelili svet.

Še posebej povojni čas, čas navdušujočih idealov miru in vsečloveške rasti, ustvarjanja povojnih držav itd. se je pokazal za zelo težavno obdobje. V nekaj letih se je svet dokončno razdelil na vzhod in zahod. Kaj je prinesla ta delitev, vsi vemo. Toda največje prekletstvo, prekletstvo, ki ga vse od hladne vojne vlačijo za seboj eni in drugi, je temeljno nezaupanje med obema velesilama. Prav na nezaupanju sloni vsa današnja grozotna politika oboroževanja, jedrskih raket in sedaj že »vesoljskega« orožja.

Tako na eni kot na drugi strani trdijo: »le če bomo dovolj močni, bo lahko prišlo do trajnega miru«. Pri tej trditvi pa gre v resnici za temeljno laž, saj že dejstvo, da se oborožujejo, pomeni, da ne verjamejo v mir, ne zaupajo izjavam in tudi namenom, ki so gotovo iskreni, ker noben pameten človek nima raje vojne, raje smrti kot življenja.

In vendar je težko odpraviti nezaupanje, to prekletstvo Jalte. V Sovjetski zvezi je neki Sergej Batovin organiziral neuradno pacifistično gibanje, ki mu je dal ime »Gibanje za vlivanje zaupanja med Sovjetsko zvezo in ZDA«. Razčistiti odnose med velesilama, razgaliti diplomatske grehe, ustvariti notranji mir pri posamezniku, osvestiti ga, da se ne pusti voditi za nos, to so cilji, ki si jih postavlja gibanje.

Če gre za zaupanje, potem bi ga velesili lahko začeli počasi ustvarjati. Vzhodni tabor z večjo demokratizacijo, Zahod z večjim počlovečenjem in osveščanjem posameznika. Na državni ravni pa, namesto hinavskega govorjenja o opciji nič, za katero se namesto raket na zemlji skrivajo tiste, ki so nastavljene na letalih in podmornicah, bi lahko začeli s konkretnimi dokazi dobre volje. Brez hujskih posledic bi n.p.r. lahko zaprli eno ali drugo oporišče Atlantske zveze v Evropi, povabili na večje vojaške vaje tudi strokovnjake iz vzhodnih držav ali kaj podobnega. Tako dejanje bi seveda moralo biti pred očmi vsega sveta, da bi vsi videli in razumeli, da gre za dejanje v znamenju sprave, zaupanja. V Stockholmu je sicer prišlo do podobnih predlogov, toda Vzhod jim ne zaupa. Zahod bi zato moral narediti prvi korak. Pošteno ponuditi roko, ne da bi drugo imeli pripravljeno za udarec, to je začetek.

Potem pa naj pridejo na vrsto pogovori, ki naj temeljijo na zaupanju. Dovoliti strokovnjakom nasprotnega tabora, da ocenijo vojaški potencial in tovarne, ne pomeni pokazati razpoka v obzidju, ampak, če smo res poštene in hočemo mir, pokazati in reči: »Z nami je tako, kot vidite, mi vam zaupamo in vam ponujamo spravo. Če nam tudi vi zaupate in imate dobre namene, lahko začnemo z odpravo tega orožja. Postopno, jasno, ne na enkrat. Naš cilj pa je, da v določenem številu let odpravimo ta Damoklejev meč, ki človeštvo hromi, in ga zamenjamo s čim pozitivnejšim, saj potreb ne manjka!«

M. T.

odmevi - odmevi - odmevi - odmevi - odmevi

Slovenci v Italiji in politični pluralizem

III.

Ne moremo se zaustaviti ob kopici vprašanj, ki jih odpira prehajanje od prednarodnostne (ali podnarodnostne) k narodnostni etničnosti. (Mimogrede: nekoliko sporna se nam zdi teoretična ugotovitev novejšega gledanja Ivana Urbančiča, činkovitost novejšega gledanja Ivana Urbančiča, po katerem so narodi epohalni pojavi, ki se v svojem zgodovinskem razkrivanju tudi v nečem bistvenem prikrivajo, tako da je v načelu nemogoče govoriti o vzrokih njihovega porajanja. Na pojav narodov bi namreč lahko gledali kot na značilen primer »celot«, ki so, kot pravimo, ob določenih pogojih »večje od svojih delov«, a ravno le ob določenih pogojih — in torej vzrokih. »Causa aequat effectum« ni nikakor neizpodbiten aksiom. In podobno bi lahko rekli o svobodi. Ob tako zastavljenem vprašanju rojstva narodov, bi bilo tudi vprašanje konca narodov manj skrivnostno.) Z naše perspektive pa moramo le nekoliko pojasniti nakazano razmerje med narodnostjo in politiko. Obstaja med drugimi tudi stališče, po katerem naj bi narodi bili predvsem kulturni — in ne toliko politični — pojavi. Med njegovi zagovorniki izstopajo, kot znano, avstromarksiisti na črti, ki gre od Rudolpha Springerja do Etbina Kristana (a tudi mimo socialdemokrata Ivana Cankarja). Zgodovina je seveda dokazala

svoje. A tudi ko ne bi modrovali zgolj post festum, bi se recimo lahko vprašali, kako si je mogoče zamisliti kulturno avtonomijo, se pravi avtonomijo na področju umetnosti, znanosti, tehnologije, šolstva ipd. ob istočasni heteronomiji na področju gospodarstva, politike itd. Očitno gre za dokaj aristokratsko pojmovanje kulture, ki zoperstavlja otium negotium, ki pa se kaj slabo prilega tehnološki civilizaciji.

Če že govorimo o kulturni razsežnosti narodov, pa jih moramo misliti predvsem kot prostore, v katerih se kultura poraja in giblje. Vzporrednica z (narodnimi) jeziki je s tega vidika pomembna: (narodni) jeziki so nedvomno kulturni pojavi, a so predvsem sredstva, s katerimi se kultura izraža. Če nadalje upoštevamo bistveno povezanost kulture z gospodarstvom, politiko itd., potem lahko sklenemo, da so narodi tudi prostori, v katerih se javljajo in gibljejo gospodarstva, politike itd.

Sicer pa je zrelejša socialistična oz. marksistična misel (pri nas na nek način npr. Albin Prepeluh in Edvard Kardelj) domislila odnos med narodnostjo in politiko tudi drugače, predvsem v številnih enačicah teorije o narodnih poteh v socializmu. K temu nimamo kaj bistvenejšega pripomniti, razen tega, da marksizem — kot

sicer sleherni politični program — nima nobene pravice, da bi se na svojih narodnih in mednarodnih poteh uveljavljal ali ohranjal mimo in preko političnega pluralizma.

Politični nacionalizem

V nasprotju z določenim avstromarksizmom so torej narodi tudi politične skupnosti — ali skupnosti, ki težijo, da bi to postale. Vendar bi omenjenim avstromarksistom delali krivico, ko bi prezrli, kakšno je bilo politično pojavljanje narodov, ki so se mu zoperstavljali. Šlo je za narodne države, to je za države, ki bi se morale posem istovetiti s posameznimi narodi in jim omogočiti popolno, absolutno suverenost, v skladu, recimo, s Heglovim naukom, po katerem je država »Bog na svetu« in zunaj katere nima človek »nobene vrednosti, nobene duhovne obstojnosti«.

Ni težko ugotoviti, da je takšno pojmovanje političnega pojavljanja narodov v bistvu nacionalistično, saj ne upošteva zgodovinskega dejstva množstva narodov, pa naj bo to z vidika odnosov med raznimi narodnimi državami ali pa z vidika odnosov med raznimi narodi v posameznih narodnih državah. Danes upravičeno govorimo o smrti narodnih držav, težje pa o smrti narodov, saj je prav njihovo dosledno politično uveljavljanje vzrok za smrt narodnih držav.

n j
(Bo še)

POPRAVEK

Zadnji stavek prejšnjega nadaljevanja je bil pomotoma objavljen med narekovaji. Cenjene bralce prosimo, da to popravijo.

Ured.

Vseslovensko svetoletno romanje

V nedeljo, 26. februarja, se je končalo vseslovensko svetoletno romanje, ki se ga je udeležilo nad 1300 naših rojakov, od katerih jih je bilo nad tisoč iz Slovenije, ostali pa so v Rim prišli s Koroškega v Avstriji, s Primorskega v Italiji in iz drugih evropskih držav. Romanje so vodili vsi slovenski rezidencialni in pomožni škofje, številni duhovniki in redovniki ter redovnice. Med glavnimi dogodki in doživetji je gotovo bila avdijenca pri papežu Janezu Pavlu II. v petek, 24. februarja. Svetega očeta je v imenu vseh romarjev pozdravil ljubljanski nadškof, metropolit msgr. Alojz

Benečani se obračajo na papeža

Med udeleženci slovenskega romanja je kot gost bil tudi beograjski katoliški nadškof msgr. Alojzij Turk. Skupina romarjev iz Beneške Slovenije oziroma iz videmske pokrajine pa je izkoristila priložnost in svetemu očetu izročila daljšo spomenico, s katero ga prosijo, naj posreduje pri italijanskih državnih oblasteh, da bi globalni zakon za zaščito slovenske manjšine v Italiji veljal tudi za Slovence v videmski pokrajini. Pri tem se skupina Benečanov sklicuje na spomenico, ki so jo v preteklosti bili izročili Sveti stolici beneški duhovniki, ter na izjavo, ki jo je pred kratkim sopedpisal videmski nadškof msgr. Battisti.

—O—

ITALIJANI V JUGOSLAVIJI

V četrtek, 1. t.m., je bila na pobudo glavnega vodstva italijanske socialistične stranke v Rimu javna razprava o temi »Italijani v Istri in na Reki«. Pozdravne besede sta posredovala podtajnik v zunanjem ministrstvu Guido Raffaelli in jugoslovanski veleposlanik v Italiji Marko Kosin. Uvodni poročili sta prebrala prof. Arduino Agnelli za Ljudsko univerzo v Trstu in Silvano Sau, predsednik Unije Italijanov iz Istre in z Reke. Sledili so posegi po-

slancev iz dežele Furlanije Julijske krajine Castiglioneja, De Carlaja in Fortune, evropskega poslanca Gaetana Arfeja, senatorke Margherite Boniver ter Rinalda Fragiocoma in Fulvia Tomizze.

—O—

Mladinski seminar v Kopru

V nedeljo, 26.2., se je končal v Kopru tridnevni mladinski seminar, za katerega sta dala pobudo Center klubov Organizacije Združenih narodov v Sloveniji in Svet za mednarodne odnose pri vodstvu Zveze socialistične mladine Slovenije.

Mladi udeleženci, ki so razpravljali o aktualnih mednarodnih vprašanjih, o mirovnih gibanjih, o ekologiji in drugih vprašanjih, so zadnji dopoldan posvetili problemom mladih pripadnikov slovenskih narodnih manjšin v Italiji, Avstriji in na Madžarskem.

Medtem ko porabskih zastopnikov žal ni bilo, so ob okrogli mizi spregovorili Marija Breclj za mladinsko sekcijo Slovenske skupnosti, Rado Race in Ksenija Majowski za Mladinski odbor Slovenske kulturno gospodarske zveze in Marjan Pečnik za Zvezo slovenske mladine na Koroškem. Po okrogli mizi je bilo še delo po skupinah, pri katerem so udeleženci pokazali veliko zanimanje za življenje mladih Slovencev v Italiji in Avstriji.

Prof. dr. Boris Pahor, podpredsednik AIDLCM - Mednarodnega združenja za zaščito ogroženih jezikov in kultur, je naslovil na predsednika vlade Bettina Craxija tole brzojavko:

»Pričakujemo hitro sprejetje zakona o globalni zaščiti slovenske narodne skupnosti Furlanije - Julijske krajine brez diskriminacij na račun slovenskega prebivalstva videmske pokrajine, kot je zahtevala enotna slovenska delegacija.«

zij Šuštar, ki se je med drugim zavzel za beatifikacijo treh velikih slovenskih škofov, Baraga, ki je deloval med Indijanci v Severni Ameriki, Slomška, ki ima neprecenljive zasluge za versko in kulturno rast slovenskega ljudstva, in Gnidovca, ki je bil škof v Skopju, kjer se je zlasti zavzemal za ekumenizem. Msgr. Šuštar je izrazil željo, da bi slovenski verniki mogli pozdraviti svetega očeta tudi pri Mariji Pomagaj na Brezjah in v Ljubljani, ko bo obiskal Jugoslavijo.

Na besede slovenskega metropolita je v lepi slovenščini odgovoril papež Janez Pavel II. ki je Slovincem izrekel priznanje za versko in človečansko delo ter jim položil na srce spoštovanje do človeškega življenja ter pričevanje evangeljskega nauka sredi družbe, v kateri živijo.

Večer slovenske pesmi v Finžgarjevem domu na Opčinah

Ob slovenskem kulturnem prazniku so v Finžgarjevem domu na Opčinah imeli v nedeljo, 26. 2., zelo dobro obiskan in uspel Večer slovenske pesmi z bogatim sporedom. Uvodoma poudarjena misel Nataše Sosič o potrebi po močni narodni zavesti je prišla do izraza že v prvi točki sporeda, ki je obsegala Veseli ringaraja, to je nekakšno neposredno predstavitev pesniške zbirke Ljubke Šorli, ki je izšla pred kratkim in v kateri je goriška pesnica znala

vplesti vso grenkobo preganjane slovenske matere za časa fašizma. Recitacije so podali najmlajši udeleženci proslave, medtem ko so doraščajoči nastopili takoj potem v novem Tercetu ansambla Zvezde, ki se je prav na to Prešernovo proslavo prvič predstavil javnosti. Ti so, sicer kratkim programom dokazali, da jih čakajo še lepa priznanja, če bodo znali tako napredovati in širiti svoj repertoar. Sergij Pahor je v kratkem govoru izkoristil priložnost Prešernove proslave, da je spregovoril o nekaterih problemih, ki zadevajo slovensko manjšino v Italiji in ki prihajajo na dan prav v dneh, ko se v rimskem parlamentu pripravlja zaščitni zakon za Slovence. Pahor je poudaril na nevarnost, da bi nas preoptimistično pričakovanje tega zaščitnega zakona uspavalo in nam zakrnilo lastne moči in iniciative pri kulturnem in vsestranskem razvoju celotne slovenske manjšine. Pod vodstvom Janka Bana je potem nastopil ženski pevski zbor Prosek-Kontovel, ki je od svoje ustanovitve pred dvema letoma vidno napredoval. Razveseljivo je, da zbor goji pesem domačih avtorjev in sodobne priredbe starejših del. Na koncu je nastopil še domači pevski zbor Sveti Jernej, ki je proslavo organiziral, homogeno in ubrano zapel nekaj pesmi ter privedel prireditelje do vrhunca z Maličev »Zdravico«.

IZIDI REFERENDUMA V DOLINI

Na osmih voliščih v dolinski občini se je zaključil v nedeljo, 26. 2., samoupravni referendum, ki ga je razpisal Odbor za mir in razorožitev občine Dolina. Od skupno 5.089 volilnih upravičencev se je referendumu udeležilo 2.718, kar pomeni 53,41 odst. vseh upravičencev. Volivci dolinske občine so se morali izreči o treh vprašanjih, ki jih je postavil Odbor za mir in razorožitev občine Dolina. Na prvo vprašanje »ali se strinjaš z namestitvijo jedrskih raket v Comisu in na državnem ozemlju« se je z NE izreklo 2.466 volivcev, to je 95,32 odst., z DA pa 121 volivcev, kar je 4,68 odst. V tem primeru je bilo 94 belih glasovnic, 37 pa neveljavnih.

Na drugo vprašanje »če smatraš, da bi moralo dokončno odločitev o namestitvi jedrskih raket v Italiji prevzeti ljudstvo s pomočjo referendumu, ki bi ga sklical parlament«, se je z DA izreklo 2.235 volilnih upravičencev ali 86,90 odst., z NE pa se je

izreklo 337 volivcev ali 13,10 odst. Belih glasovnic je bilo 90, neveljavnih pa 56.

Za tretje vprašanje »ali si za to, da se odpravi vse jedrsko orožje na Vzhodu in Zahodu«, se je z DA izreklo 2.380 volivcev ali 90,15 odst., z NE pa 260 volilnih upravičencev ali 9,85 odst. Belih glasovnic je bilo v tem primeru 46, neveljavnih pa 32.

—O—

TRŽAŠKO ROMANJE

V sredo, 28.2., so odpotovali iz Trsta v Rim udeleženci tržaškega svetoletnega romanja. Vodi jih škof Bellomi. Tržaške romarje bo papež sprejel na avdijenci. Med vračanjem se bodo romarji ustavili v Assisiju.

Vseh romarjev iz tržaške škofije je 600. Med njimi je tudi manjša skupina slovenskih vernikov, ki jih vodi g. Dušan Jakomin.

ŠIRITE NOVI LIST!

Novi Slovenski športni center v Gorici

Za slovensko zamejsko športno javnost in za Slovence na Goriškem na splošno je bila sobota, 25. februarja, prav gotovo pomemben dan. V neposredni bližini Katoliškega doma v Gorici so namreč položili temeljni kamen novega Slovenskega športnega centra. Slovesnost je priredil gradbeni odbor, ki mu predseduje Andrej Košič. Ta je tudi v kratkem pozdravnem nagovoru obrazložil, kako so potekale priprave na začetek gradnje, pri čemer se je zahvalil vsem, ki so s svojimi darovi in s svojim delom omogočili začetek del. Temeljni kamen je blagoslovil goriški nadškof msgr. Bommarco, medtem ko je športnik Damjan Terpin prebral vsebino listine, ki je bila nato vgrajena v temelje novega športnega središča.

Sledil je govor predsednika Š.D. Olympia dr. Vrtovca, ki je dalo pobudo za gradnjo novega objekta. Govornik je med drugim pojasnil, da bo montažni objekt obsegal kakih 900 kv. m pokrite površine, na kateri bodo igrišče za odbojko in košar-

ko ter atletske steze in 150 sedežev za gledalce. V prvi fazi del bodo predvidoma potrošili 300 milijonov lir, predvideni pa so tudi drugi objekti na odprtem.

Udeležence so nato pozdravili ter pohvalili pobudo goriški župan Scarano, predstavnik pokrajinskega športnega odbora CONI, pokrajinski odbornik dr. Mirko Špacapan, ki je tudi sam atlet Olympie, predsednica Sveta slovenskih organizacij Marija Ferletič in predstavnik Zveze slovenskih športnih društev v Italiji prof. Aldo Rupel.

Kot je pojasnil predsednik Športnega društva Olympia dr. Vrtovec, bo novi center služil predvsem za potrebe atletov in atletinj Olympie, za skavte in skavtinje ter za šolske otroke, a bo na razpolago tudi drugim slovenskim športnim organizacijam in društvom. Gre vsekakor za pomembno pobudo, ki zasluži pohvalo in seveda pomoč ter podporo naših slovenskih ljudi na Goriškem.

Predavanje o presajanju organov v Štarancanu

Prejšnji teden sta krajevna sekcija darovalcev organov (ADO) ter cerkveni slovenski pevski zbor iz Laškega organizirala zanimivo predavanje o transplantaciji. Predavala sta zdravnika S. Barduagni in A. Rocco iz goriške nefrologije in hemodialize ter mladi moški iz Ronk, ki so mu presadili ledvice v Belgiji.

Problemi, ki so jih nakazali predavatelji, so zelo aktualni in pereči predvsem, ker je v Italiji premalo organov za presajanje. Ta ugotovitev je še toliko bolj očitna, če jo primerjamo z dogajanjem v nekaterih drugih evropskih državah, v katerih so zakoni prilagojeni potrebam bolnikov in za to pooblaščenih bolnišnic, ki zato uspešno urejajo presaditve tudi za tuje državljane, oz. naše izseljence. Tako je okoli tisoč Italijanov, ki živi hvala tujcem, ki so s svojo smrtjo pomagali tem našim bolnikom!

Doslej so v svetu presajali že več organov kot npr. srce, pankreas in jetra, pri če-

mer rezultati niso bili najbolj zadovoljivi. Transplantacija ledvic pa je najbolj uspešna in razvita. Zaradi tega se največkrat govori o presaditvi teh organov.

Vsekakor torej pri nas morajo na presaditev čakati več let in se zgodi celo, da nekatere bolnišnice za to pooblaščen ne morajo transplantirati (glej Trst), ker ni darovalcev. Torej če bodo operacije potekale z dosedanjim tempom, večina teh bolnikov sploh ne bo dočakala transplantacije. Naj pomislimo, da je bilo lani v Italiji na seznamu čakanja okrog 13.000 imen na skupno 16.800 bolnikov, ki živi s hemodializo in je bilo presajenih manj kot 300 ledvic.

ADO torej išče druge člane in deluje za odstranitev vseh nejasnosti in omejitev, ki jih povzročajo nevednost ljudi in tudi italijanski zakoni in ki zaradi tega postavljajo Italijo med zadnja mesta v Evropi.

Mučič K.

Šesta matineja nedeljskih koncertov

V goriškem avditoriju je bila 19.2. šesta matineja nedeljskih koncertov, tokrat v priredbi kulturnega društva Lipizer in združenja esperantistov iz Gorice. Gosta in izvajalca sta bila pevca Opere iz Sofije, sopranistka Maria Angelova in baritonist Veselin Damjanov ob klavirski spremiljavi prof. Vodopivca.

Arije na programu so bile zelo zanimive, zlasti ker je bilo precej neznanih, večinoma iz repertoarja ruskih ali drugih skladateljev iz vzhodnih dežel: Čajkovskega, Rachmaninova, Sarnovskega, Musorskega, Bulahova in drugih. Zlasti občuteno sta pevca podala ljudsko tematiko in ekspresivnost arij na sporedu.

Finim vokalnim zmožnostim in adaptacijam

glasu raznim temam kompozicij, ki jih je pokazala sopranistka, je nasprotoval bariton s svojim močnim glasom, ki ni izgubil na jakosti niti pri obsežnih tonskih variacijah in ki je kljub temu lahkotno izvajal najnežnejše prehode.

Tudi spremljevalec na klavirju ni zaostajal za nivojem obeh pevcev in je zlasti pokazal občutljivost pri spremljavi, ko je nevsiljivo izvajal še tako virtuosne odlomke.

Program je predstavil dr. De Nicolo in vsi trije nastopajoči so bili deležni enakega odobranja občinstva.

Prihodnji koncert bo 4. marca s triom violine, klarineta in klavirja Angela Vattimo, Marcella Manuelli in Barbare Opeka.

PESNIŠKA ZBIRKA »SPOMIN NA DOM«

Beneški duhovnik in pesnik, msgr. Valentin Birtič - Zdravko, je bil v ponedeljek, 27. t.m., častni gost na večeru Društva slovenskih izobražencev v Trstu. Kulturno srečanje je bilo posvečeno izidu njegove pesniške zbirke Spomin na dom. O vsebini drobne, a dragocene knjige je spregovoril najprej prof. Martin Jevnikar, nato je na številna vprašanja občinstva odgovarjal msgr. Birtič z besedami, ki so prihajale od srca in ki so izžarevale vero in upanje, duhovniško in domoljubno ljubezen do beneške zemlje in do beneških ljudi. Pesnik se je zahvalil zadrugi Dom, ki je izdala zbirko, in prisotni goriški pesnici Ljubki Šorlijevi, ki mu je z nasveti pomagala pri pripravi pesmi za natis.

ZAHVALA EMILA VALENTINČIČA

Čutim dolžnost, da izrečem zahvalo vsem, ki so mi vsestransko pomagali in mi dajali poguma v težkih trenutkih bolezni. Najprej se želim zahvaliti dr. Mirku Špacapanu za izredno in neprecenljivo pomoč, direktorju in osebju transfuzijskega centra v goriški bolnišnici, vsem, ki so darovali in ki so bili pripravljeni darovati kri; zahvala naj gre Zvezi slovenske katoliške prosvete iz Gorice za plemenito pobudo in vsem, ki so prispevali v sklad za moje zdravljenje. Rad bi se zahvalil še Vereni in Branku in vodstvu Slovenskega doma v Parizu. Vsem najlepša hvala!

Emil Valentinčič

Števerjan, 21. februarja 1984

Društvo naravoslovcev in tehnikov Tone Penko v sodelovanju s Slovenskim zdravniškim društvom v Trstu vabi na predavanje univ. profesorja Aljoše Volčiča

PRIMER UPORABE MATEMATIKE V MEDICINI:

KOMPJUTERIZIRANA TOMOGRAFIJA

Predavanje bo v petek, 9. marca, v prostorih Slovenske prosvete, ul. Donizetti 3, Trst. Začetek ob 20. uri.

Za svobodno šolo

Vsodržavni odbor za katoliško vzgojo v Franciji nadaljuje s prirejanjem množičnih demonstracij proti vladnemu zakonskemu osnutku, ki predvideva večje nadzorstvo nad zasebnimi šolami. Z vzklikanjem »šola naj bo svobodna« je te dni korakalo po ulicah mesta Lille kakih 400 tisoč ljudi. Sprevod je bil dolg sedem kilometrov. Tolikšnega števila ljudi še niso videli v tem mestu po letu 1946, ko je bil na obisku De Gaulle. To je bila že četrta manifestacija, ki jo je priredil že omenjeni vsodržavni odbor. Naslednja manifestacija bo v nedeljo v Versaillesu, kjer se bo po predvidevanjih zbralo 450 tisoč ljudi. Predsednik francoske škofovske konference msgr. Vilnet je v zadnjem govoru v Lillu dejal, da katoličani niso proti vladi, ne proti državni šoli, temveč da so za pluralizem v šoli in za demokracijo.

Glede na obseg teh protestov se tudi v socialističnih vrstah mnogi sprašujejo, ali modro ravna vlada, ko s svojim zakonskim osnutkom o nadzorstvu nad zasebno šolo odpira polemiko, ki je po mnenju nekaterih povsem anahronistična.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Slavnostna številka Planike, ob 20-letnici goriških skavtov

Slovenski goriški skavti so v nedeljo, 19. t.m. popoldne z izredno bogato prireditvijo proslavili 20-letnico svojega delovanja. Na svoj jubilej so se temeljito pripravili, saj so skavtski vodi že od začetka letošnjega delovanja začeli zbirati gradivo za razstave, ki sta jih priredili četi v Ru- pi, Dobrodo in v nedeljo v Katoliškem domu.

Izdali so večbarvno nalepko, s simbolom 20-letnice ustanovitve, in po vodih pripravili tudi zgodovinske pregledne delovanja, ki so jih zbrali in tiskali v posebni prilogi peti številki Planike, glasila goriških skavtov.

V uvodniku Aleš Lojk, sedanjí glavni urednik Planike, opozarja na izrednost te številke, saj je v njej res zbranega veliko gradiva. Zlasti s svojimi 27 stranmi priloge pomeni tudi važen dokument za poznejše zgodovinske zapise o delovanju te mladinske organizacije na Goriškem.

Sledi daljši članek, ki so mu dali naslov Obračun. Gre v bistvu za prikaz organizacije, njene zgodovine, vzgojnih metod skavtizma, opisa strukturiranja organizacije in delovanja, ki ima seveda vzgojne cilje. Ta daljši zapis se zaključuje s poročilom o skavtskih razstavah, ki so jih v teh tednih, pred osrednjo slovesnostjo v Gori- ci, pripravili po četah.

Slovesnost, ki so jo praznovali goriški skav- ti, je vzbudila precejšnjo pozornost tudi v jav- nosti, kar priča, da je organizacija priljubljena med ljudmi in v javnosti uživa, zaradi svoje res- nosti in uspehov, velik ugled. O tem pričajo članki, ki so v teh dneh izšli v slovenskem in italijanskem tisku in jih Planika ponatiskuje. Literarna stran, lepa pesem Sinjeokega orla, in že sledi spored nedeljskega praznovanja oblet- nice. Na koncu pa dobimo še stran, namenjeno raznim igram in spretnostim, ki jih lahko vodi uspešno uporabljajo na svojih sestankih.

Ta številka se konča s pogledom nazaj in pre- gledom delovanja v naslednjih tednih. Sledi pri- loga, ki so ji slovenski goriški skavti dali na- slov »Zgodovina vodov«.

Priloga se začne s kratkim uvodom, v ka- terem je rečeno: »Ob 20. obletnici Slovenskih goriških skavtov si je Vodstvo zastavilo kot cilj izdajo daljše izčrpne in popolne zgodovine goriškega in sploh zamejskega skavtizma, do katere naj bi prišlo v nekaj letih. Prvi korak na tej ne- lahki poti naj bi bila pričujoča Priloga Planiki, številka 5 letnika 83/84, ki prinaša zgodovine posameznih, sedaj obstoječih vodov. Žal smo mo- rali še enkrat osredotočiti svojo pozornost na

vejo Izvidnikov in vodnic. Volčiče in veverice ter roverje in popotnice obravnavamo, le v ko- likor prinašamo seznam teh dveh vej.« Sledi se- znam krdel volčičev in veveric in seznam ro- verjev in popotnic. Glavni del brošure pa je na- menjen sedanjim vodom in njihovim zgodovi- nam. Pregled delovanja teh skavtskih vodov po raznih vaseh na Goriškem potrjuje pomembno vlogo, ki jo skavtska organizacija opravlja med našo mladino. Bogato delovanje v skavtskem duhu pa je v dolgih dvajsetih letih pustilo neizbrisne sadove v podobi goriških vasi in tu- di kulturnega delovanja predvsem katoliških društev, pri katerih so skavti po svojih močeh in sposobnostih vedno sodelovali.

Nedvomno je ta priloga bogata kronika de- lovanja organizacije na Goriškem. Vredno je, da si jo preberejo ne samo vsi, ki se zanimajo za skavte in njihovo delovanje, ampak predvsem vsi sedanji voditelji, saj bodo v njej odkrili ve- liko idej, ki bi se jih dalo v prihodnosti še bo- lje razviti in obnoviti. Prav gotovo pa bo to od- lično gradivo za pisce zgodovine slovenskega skavtizma, ki nam jo je obetal že daljši čla- nek v Koledarju Goriške Mohorjeve družbe le- ta 1982, ob 60-letnici slovenskega skavtizma in 30-letnici ustanovitve Tržaških slovenskih skav- tov.

M. T.

HRANILNICA IN POSOJILNICA NA OPČINAH

obvešča člane in cenjene stranke, da bo s 1. marcem 1984 stopil v veljavo naslednji urnik:

od ponedeljka do petka:

zjutraj: 8.20-13
popoldne: 14.30-15.50

Nedelja: 10.00-12.00
Ob sobotah zaprto.

Prva letošnja številka »Mladike«

Mladika stopa v 28. leto svojega življenja. Predstavlja se nam v novi opremi in z mladostno sliko mladinskega zbora »Vesela pomlad« z Op- čin, ki je pel v openski cerkvi na božič.

Uvodne misli v novi letnik so se uredniku porodile med branjem pogovora med Tarasom Kermavnerjem in Jožetom Pučnikom, ki ga ob- javlja 21. številka Nove revije. Misel, ki naj bi bila vodilo v novem letu in naprej, je zvestoba svobodni misli in besedi, ki »prihaja iz svobod- nega srca in razuma«.

Alojz Rebula v tej prvi številki Mladike pred- stavlja odlomek iz svoje nove, še neobjavljene knjige. Naslov odlomka in bližnje knjižne novo- sti je »Niagara v srcu«. Pod rubriko »Živa be- seda« beremo kratko, a bogato duhovno misel, ki jo podpisuje Milan. V njej najdemo spodbud- no besedo kristjanom, da bi v času, ko svet živi v grozni nevarnosti atomskega spopada, postali »znamenje povezanosti, sodelovanja, usmiljenja, dobrote, poštenja, odkritosti, razumevanja in spo- štovanja, strpnosti in svobode«.

Smrti časnikarja in pisatelja Franca Jeze se Mladika spominja s priložnostnim člankom in natisom intervjuja, ki ga je rajni Jeza dal ob prejemu nagrade »Vstajenje« za življenjsko de- lo, ob izidu fantastičnih zgodb »Nevidna me- ja«. Poleg intervjuja pa revija objavlja še go- vor, ki ga je ob grobu bral Saša Martelanc. Krat- ke, a dragocene informacije nam daje rubrika »Mogoče ne veste da...«, ki je res seznanjena z zadnjimi in najzanimivejšimi novostmi v mejah »slovenskega obzorja in čez«.

Intervju te številke Mladike je, kot pravi naslov, izposojen. Vzet je iz Glasa Slovenske kul- turne akcije, ki izhaja v Argentini. V pogovoru se predsednik SKA Ladislav Lenček pogovar- ja z zdomskim pisateljem Francem Bükvičem,

ki je konec lanskega leta izdal pri Slovenski kulturni akciji roman z naslovom »Vojna in re- volucija«. Pogovor s pisateljem Bükvičem je za- nimiv, ugotavlja Mladika, »ne toliko zaradi av- torjevih gledanj na medvojne dogodke, ampak predvsem zaradi srečanj, ki jih je imel med svo- jim obiskom v domovini in v Trstu leta 1982 in jih v tem pogovoru omenja.« Pod črto prve šte- vilke Mladike lahko beremo dva kritična zapisa.

Pavle Merku v rubriki »Imena naših krajev« daje etimološko razlago imena Prosek. Sledi za- nimiv članek Marka Pozzetta o Plečnikovih Za- lah. V Anteni se Mladika, kot običajno, spomi- nja številkih dogodkov zadnjih tednov. V tej pr- vi številki pa najdemo tudi novo rubriko — Pod zbiralo lečo — ki predstavlja bralcem zanimi- ve in izbrane odlomke raznih člankov, ki so vze- ti iz slovenske publicistike. Nekaj zanimivosti lahko preberemo v »znanstvenem koticu« pod skupnim naslovom: narava — okolje — človek. Prav na koncu pa odkrijemo novo in zanimivo rubriko »Zdravnikovi nasveti«, ki jo piše dr. Mi- loš Kralj.

Na sredi Mladike tudi tokrat najdemo mla- dinsko prilogo »Raste«.

—O—

V OCENO SMO DOBILI:

2000, časnik za mišljenje, umetnost, kultur- na in religiozna vprašanja, šte. 25-26, Ljublja- na 1983.

Cerkev v sedanjem svetu, leto 18, šte. 1-2, Ljubljana 1984.

Lutke mladje — 10 let, zbornik ob 10-letnici delovanja lutkovne skupine »Lutke mladje« Ko- roške dijaške zveze, Celovec (brez datuma). Iz- dajo brošure sta podprla Krščanska kulturna zveza in Narodni svet koroških Slovencev.

O težavah EGS

Ministrski predsednik Craxi in zunanji minister Andreotti sta imela prejšnji te- den v Bonnu pogovore s kanclerjem Koh- lom in z zunanjim ministrom Genscherjem o gospodarskem in političnem združevanju Zah. Evrope. O istih vprašanjih je Craxi imel še prej pogovore v Milanu s franco- skim predsednikom Mitterrandom.

Težave so zlasti finančnega značaja ter je zaradi njih propadel evropski vrhunski sestanek v Atenah. Nov vrhunski sestanek bo v Bruslju 19. in 20. marca.

Kancler Kohl je poudaril, da ne obstaja alternativa evropskemu zedinjenju. Spom- nil je na težave, ki so nastale zadnje dni na Brennerju zaradi bele stavke italijan- skih carinikov. Poudaril je, kako je potreb- na Evropa brez meja.

Italijanski ministrski predsednik pa je rekel, da je za razvoj Evropske skupnosti potrebna njena institucijska, politična in gospodarska okrepitev. Mobilizirati je tre- ba nova sredstva za razširjenje sodelova- nja na vseh področjih od industrije in teh- nologije do znanstvenih raziskav in kultu- re. Tudi vprašanja obrambe niso več no- ben tabu. O tem bo v kratkem razpravlja- la Zahodnoevropska zveza, v kateri sode- lujejo šestere ustanovne članice Evropske gospodarske skupnosti ter Vel. Britanija.

Petje in glasba razvijata človeška čustva

Otrok se že v prvih mesecih življenja izraža, in sicer izraža predvsem svoja čustva, kot sta veselje ali žalost, s smehom ali jokom in z vriskanjem ali hlipanjem. Bolj ko dorašča, bolj se njegovo izražanje bogati, ker že poje in sledi glasbi z mimiko in plesom. Poglejte majhnega otroka, kako sledi ritmu glasbe, ki jo sliši po radiu; celo telo pleše. Po naravi je človek nagnjen h glasbi in ritmu in ima čudovit instrument, kot je grlo. Treba je ta naravni dar le gojiti in se mu bolj posvetiti.

Petje izraža človekova čustva in jih sprošča, ravno tako poslušanje glasbe pripomore k sprostitvi in obogatitvi fantazije. Zato je pomembno, da se petje in glasba gojita že iz otroških let. Otroci naj veliko pojejo že v vrtcu; skupno v zborčku in posamezno ter ob spremljavi kakega instrumenta. V vrtcu se naučijo novih pesmic, mnoge pa že poznajo, saj so se jih naučili že doma od babice in redka. V osnovni šoli mora učitelj polagati več pažnje glasbeni vzgoji, ki je še vedno preveč zapostavljena v korist drugih predmetov in vendar je pri vzgoji velikega pomena. Poleg petja naj učitelj, zlasti v višjih razredih, goji tudi poslušanje klasične glasbe, ki pripomore pri obogatitvi človekove kreativnosti in pri sprostitvi čustev. Učitelj naj navadi učence poslušati glasbo ne le z ušesi, ampak s celim telesom, da glasbo doživljajo. Nesmrtna glasba Mozarta, Chopina, Beethovna, Caikovskega in drugih »gori« človekovi duši, če jo prav poslušamo in globoko doživljamo. Poleg klasične glasbe je prav, da se v šoli goji tudi narodna in ljudska glasba, ki je izraz preproste slovenske duše. Ljudska pesem je nastala ob raznih cerkvenih in ljudskih praznikih, ko so

se ljudje zbirali in peli ter plesali ob veliki noči, jurjevanju, kresovanju, pustovanju itd. V ljudskih pesmih se zrcalijo čustva, ki jih je človek ob prazniku doživljal, in poznati nekaj takih pesmi ter glasbe pomeni spoznati slovenske šege in običaje in ljudsko izročilo, ki ne sme iti v pozabo. Sploh je folklor zrcalo nekdanjih šeg in običajev. Ob raznih prilikah so poleg petja gojili tudi ples. Vsak slovenski kraj ima svoje plesne in gojenje folklorne je tudi poznavanje preteklih običajev. V šoli naj učenci poslušajo narodne pesmi in ljudsko glasbo. Učitelj naj posname na magnetofon petje svojih učencev in tudi vsega šolskega zbora. Priskrbi naj si kasete z ljudsko glasbo in slovenskimi zbori in posreduje

naj vse to svojim učencem. Če bo vzbudil v učencih ljubezen do pesmi in glasbe, bodo ti radi poslušali glasbo in radi peli. Vsaka šola naj ima svoj zbor, ki bo nato nastopal ob raznih prireditvah posebno ob takih, ki so namenjene mladim pevcem kot »Naša pesem« in »Pesem mladih«, ko se razgrne na odru Kulturnega doma preko sto mladih in je pravi užitek poslušati slovensko pesem iz tolikih otroških grl.

Na šolah, kjer imajo tudi kak glasbeni instrument, je prav, da ga učitelj rabi, igra in posreduje veselje do glasbenega instrumenta tudi svojim učencem. Poleg petja naj mladi tudi igrajo na kak instrument in se tako še bolj približajo čudovitemu svetu glasbe, ki človeka poplemeniti, sprošča in razvedri. Glasbena matica nudi mnogo odličnih učiteljev za različne glasbene instrumente. Seveda se mora otrok sam odločiti, kateri instrument bo igral,

dalje na 8. strani ■

PROSTOR MLADIH

Spored seminarja mladine SSK

Kot smo že poročali, bo v soboto in nedeljo, 10. in 11. marca, idejno-politični seminar mladinskih sekcij Slovenske skupnosti iz Trsta in Gorice.

Prireditelji so zdaj objavili podroben spored. Srečanje je odprto vsem mladim, priporočljiva pa je udeležba ves čas, zato so za kraj seminarja izbrali zavod Alojzijevejšče v Gorici.

Seminar se bo začel v soboto ob 16. uri s predstavitvijo in s pozdravom predstavnikov mladine SSK ter deželnega tajnika SSK prof. Andreja Bratuža. Do približno 19. ure bodo sledila naslednja predavanja z razgovori: Marjan Terpin — Zakaj politika?; inž. Franko Piščanc — Ekologija in

problemi na našem življenjskem področju; Marija Ferletič — Pomen našega samostojnega političnega nastopanja.

V nedeljo bo seminar trajal od 10. do 13. ure. končal pa se bo s skupnim kosilom. Na sporedu bodo naslednja predavanja z razgovori: dr. Mirko Špacapan — Ali je SSK brez ideologije?; Ivo Jevnikar — Nastanek in razvoj samostojne slovenske politične poti; Damjan Terpin — Angažiranost v šolskih organih; okrogla miza mladih — Mladina Slovenske skupnosti, njeno delovanje in aktualni problemi (globalna zaščita, brezposelnost, mirovna gibanja, gospodarska kriza, medmanjšinski stiki in drugo).

Bogomir Magajna **VINOGRAD** 2

Le težko se je starec odločil, da prepusti sinu to, kar je imel najrajši. Ljubezen do tega, kar je ustvaril iz zemlje, se je borila z ljubeznijo do sina. Vendar mu je nekaj velevalo, da izroča prezgodaj in da bi bilo bolje, če bi počakal še nekaj let, morda celo do svoje smrti. Ko pa je videl, s kakšnim veseljem odhaja sin na delo v vinograd, in ko je gledal njegov široki, vedri smeh, ga je premagalo in se je odločil, da je prepisal. Zdelo se mu je, da je s svojim zaupanjem še bolj privezal sina na zemljo in povečal njegovo veselje do dela. Na tihem se je pač bal, da bi Ivan ne začel zahajati za dekletom, ki bi morda ne bilo vredno stopiti v hišo, v kateri je nekoč živela njegova mati. Toda ko je Ivan začel zahajati k Martinčevi Maši, se je stari na tihem razveselil in mu ni branil. »Nikjer drugod bi si mladi ne mogel izbrati boljše,« si je mislil. Vendar mu je rekel: »Počakaj še kaka štiri leta! Premlada sta oba. Potem bi ne bilo napačno, če bi jo pripeljal k nam na dom.« Tudi Martinčev gospodar je bil zadovoljen s to stvarjo, še bolj pa je postal, ko je tudi njegov sin Peter začel zahajati k Ambrožu zaradi Maričke. Kazalo je, da se bo stara kraška navada, mena med dvema dru-

žinama, uveljavila tudi zdaj. Posebno lepo je bilo videti, ko sta šla oba mlada para ob nedeljah v cerkev, ali kadar so se mladi peljali na cerkveno opasilo v Tomaj, Kačiče, Škocijan, v Vreme ali celo k svetemu Justu v Trst.

* * *

Vse bi se lepo v redu razpredlo, a tedaj so v Rimu prevzeli oblast miličniki in na Krasu je nenadoma zavladala beda, kakršne ni bilo niti v zadnjem letu vojske. Vlada je potrebovala za svoje parade in oboroževanje denar in vedno le denar. Kar čez noč so začela manjša posestva propadati, drugo za drugim, kljub neprestanemu naporu bednih ljudi, ki so skušali rešiti, kar bi se dalo, toda vsi poskusi so bili zaman. Agenti paroplovnih družb so preplavili Kras in marsikdo je za eno samo vožnjo v Argentino prodal vse, kar je imel. Nobena besedica ni bila tolikokrat izgovorjena kot Argentina. Prva poročila iz nje so bila ugodna in besedica Argentina je hipoma zvenela tako čudovito, kot bi pomenila ime devete dežele.

Vsak teden je odpeljal parnik iz Trsta ali Genove stotine mladih ljudi čez morje. Od meseca do meseca je izseljevanje naraščalo. »Tukaj bomo polagoma vsi poginili,« so go-

vorili ljudje in preplašilo jih ni niti to, da so začela prihajati iz Argentine poročila o brezposelnosti, ki je zavladala tudi tam. Rekli so: »Prav v nič večji revščini ne živé kot mi. Toda tam uživajo vsaj nekaj svobode in lahko vsaj iz žalosti zapojejo. Tukaj pa ni svobode niti toliko, kot je črnega za nohtom, in če iz žalosti zapoješ, te zapro.« Z obupnim veseljem so se objeli in zapeli na ves glas, kakor hitro je dospela ladja iz italijanskih vod.

Fantje so prihajali k Ivanu po slovo. Prihajali so Janez, Tine, Viktor, Jože, najboljši prijatelji, in mu stiskali roko: »Seveda, Ivan, tebi ne bo treba v Argentino. Tebe ne bodo strli niti dvajset let še. Dovolj si premožen, da ti ni treba iti.«

Ivan je skoraj jokal, ko so odhajali najboljši prijatelji. Vas se mu je zazdela pusta in prazna. Da bi pozabil, je zahajal v vinograd in z besom okopaval trte. A nenadoma mu je roka sama po sebi popustila kramp in zastrmel se je po dolgi, rdečkasti poti, ki se je vila skozi ograde in mimo dolinic proti beli cesti, ki je peljala v Trst.

»Argentina, Argentina!«

Zavdihnil je in kopal naprej. Toda drugi dan je pustil kramp med trtami in odšel na vrh hriba. Sedel je na kamen, podprl brado s pestmi in se zastrmel na morje pod seboj. Kot dolgo, dolgo sinje polje je ležalo pred njim in bežalo za obzorja. Sonce je sipalo

Koledar dramskega sporeda radia Trst A za mesec marec

V soboto, 3. marca ob 18. uri: igrali so jih v Narodnem domu. Fran Saleški Finžgar »DIVJI LOVEC«. Ob 80-letnici ustanovitve tržaškega »Dramatičnega društva« bomo ta mesec realizirali »narodni igrokaz« DIVJI LOVEC. Ta romantična ljubezenska zgodba med divjim lovcem - vojaškim skrivačem in hčerjo bogatega župana je iz leta 1902 tržaški komedijanti pa so jo prvič odigrali 23. novembra istega leta, se pravi prav v letu njenega nastanka. Režija Adrijan Rustja. Produkcija »Slovensko stalno gledališče v Trstu«.

V ponedeljek, 5. marca ob 14.10: roman v nadaljevanjih (dramatiziran roman). Ivan Pregelj »PLEBANUS JOANNES«. Zadnje nadaljevanje tega monumentalnega dela iz naše književnosti — ob stoletnici rojstva Ivana Preglja. Dramatizacija Zora Tavčar. Izvirna glasba Dina Slama in

Miloš Pahor. Režija Jože Babič. Produkcija »Radijski oder«.

V torek, 6. marca ob 18. uri: slovenska žena v boju in delu. Balbina Baranovič Battelino »MARA SAMSA«. Dramatizirana biografija izjemne življenjske zgodbe primorske učiteljice in pisateljice, ustanoviteljice in prve urednice mladinske in otroške revije »Galeb«, aktivne borke in markantne osebnosti iz naše narodnoosvobodilne borbe. Avtorica in režiserka oddaje bo poskušala v strnjениh podobah osvetliti lik te velike slovenske žene, še zlasti pa njeno »tržaško obdobje«, saj je v Mari Samsi, navkljub razburljivim popotovanjem po domovini, »Trst neprestano klical...«. Produkcija »Radijski oder«.

Od srede, 7. marca do ponedeljka, 19. marca (ponedeljek, sredo, petek ob 14.10): roman v na-

daljevanjih (dramatiziran roman). Ivo Vojnovič »EKVINOKLIJ«. Delo dalmatinskega pisatelja iz Dubrovnika, v katerem je zelo ekspresivno in z velikim občutkom za dialog močno simbolično prikazal spopade med ljudmi. Prevod, radijska priredba in režija Majda Skrbinek. Produkcija »Radijski oder - 1977«. Ponovitev.

—O—

PETJE IN GLASBA RAZVIJATA ČLOVEŠKA ČUSTVA

■ nadaljevanje s 7. strani

ker le tako bo igral z veseljem in ob njem bo tudi užival. Čim več otrok se bo odločilo za kak glasbeni instrument ali bo pelo v kakem mladinskem zboru ali se odločilo za kako folklorno skupino, tem več bo veselih in sproščenih otrok in tudi v bodoče bo še odmevala slovenska pesem ne le doma, ampak tudi v svetu. Petje in glasba ljudi družita, saj pravi pregovor: »Kdor poje, ta v srcu zlo ne misli«.

Marko Paulin

—O—

DO KDAJ BO KRŠČANSKA DEMOKRACIJA PREZIRALA MANJŠINSKO PROBLEMATIKO?

■ nadaljevanje s 1. strani

ki so nasedli taki sireni, kot je protestniška, protiosimska Lista.

Fred leti so se voditelji KD v naši deželi morda tudi sklicevali na stališča, ki jih je tedaj zavzemala katoliška hierarhija. Zdaj pa je zadeva s te strani povsem jasna, kajti videmski nadškof Battisti in tržaški škof Bellomi sta o problemih slovenske narodne skupnosti spregovorila na način, ki ne dovoljuje najmanjšega dvoma. Jima bo v tem pogledu sledila stranka, ki je tudi na svojem zadnjem vsedržavnem kongresu poudarila svoj krščanski navdih?

Iz naše preteklosti

PROTEST NA MINISTRskega PRED. MUSSOLINIJA!

Njegova Ekselenca Mussolini
ministrski predsednik

RIM

Dasi je podpisani prejel jasen odgovor od ministra Finzija, uporablja podprefekt Nicolotti v Gorici le proti slov. izobraž. društvom samovoljno policijski avstrijski zakon, obenem pa tudi italijanski zakon o javni varnosti. Podprefekt zabranjuje obstoječim slovenskim izobraževalnim društvom vsako delovanje.

Istočasno uporablja za vsa neslovenska izobraževalna društva izključno italijanski

zakon. Podprefekt nadaljuje s takim postopanjem že celo leto.

Podpisani dviga slovesen protest v imenu 110 goriških izobraževalnih društev in v imenu slovenskega ljudstva, katero je čez vse mere ogorčeno radi samovoljnega in protipostavnega ravnanja, ki nasprotuje določenim namenom osrednje vlade.

Zahtevam nemudnih ukrepov, da se bo podprefekt držal SAMO ENEGA EDINEGA ZAKONA ZA VSE, kajti samovoljna neizrečno škoduje skupnemu življenju italijanskega in slovenskega ljudstva.

Virgil Šček
državni poslanec

Goriška straža, 21.1.1924

nanj slapove žarkov in posrebrilo bele meglice, ki so se zibale nad vodami. Skozi te meglice je plaval proti zahodu rdeč parnik, ki se je zdel v soncu kot po morju potujoči živi ogenj. Kdo ve, kaj vse bi se dalo videti onkraj, tam daleč za vodami. »Ne moreš si misliti, kako krasno mesto je Buenos Aires,« mu je pisal Marijan pred mesecem. »Kar strmiš, ko te pelje ladja v njegov zaliv.«

»Argentina, Argentina!«

»Vinograd prodam. Dovolj bo, da bom kupil listek zase in zanjo — za Mašo. S seboj jo vzamem. Marički pa naj ostane hiša in vse drugo. Očetu bom iz Argentine poslal denarja.«

Povedal je Maši, a ona je planila v jok. »Kaj je treba tebi prodajati vinograd in odhajati v Argentino!«

Maša je povedala očetu, staremu Martinu. Martinc je tekel k staremu Ambrožu: »Kaj je treba njemu prodajati vinograd in iti v Argentino!«

»Kdo prodaja vinograd?« je zaklical Ambrož. Čigav vinograd prodaja?»

»Tvoj — svoj vinograd — in namerava čez morje.«

»Kdo te je nalagal?« je zaklical starec.

»Nihče me ni nalagal. Zgrabilo ga je in hoče iti. Toda jaz svoje Maše ne pustim po svetu. In če pojde on od nje in jo pusti samo, tedaj tudi moj Peter...« Martinc je u-

molknil. Zagledal je Maričko, ki je strmela od okna k njemu, in sklonila glavo.

Ambroža je popadel srd. Stisnil je Martinu roko in mu jo stresel: »Dokler bom jaz živ, ne bo prodal vinograda in ne bo šel nikamor. Tako ti povem in tako bo.«

Zvečer je stari zgrabil Ivana za ramo. »Prodati misliš, a ne boš prodajal, čeprav je tvoj. Znoj tvoje matere se drži zemlje. Ne boš prodajal tujcem!«

»Stara mati je umrla pod butaro v vinogradu, mater je strlo delo, strlo bi moja žena in mojega sina žena. Zemlja je prekleta, bila je od vekomaj in bo vekomaj. Kaj toliko grizete vanjo? Bežite z nje in kamorkoli boste pribežali, vam bo bolje kot tukaj,« je zaklical sin.

»Vinograda ne boš prodal, dokler bom jaz živ,« je ponovil oče tiho in oči so se mu lesketale.

Ta spopad je za nekaj dni potlačil Ivanu željo, da bi šel v Argentino, vendar je kljub temu vsak dan zahajal na vrh hriba in strmela po celo uro na morje. Vsak dan je bilo morje lepše, saj je bila sedaj že pozna pomlad in so bile barve na nebu in barve morskih voda tako žive, kot bi jih nekdo priklinal iz pravljičice. Nebo in morje sta se spajala v eno in oči niso razlikovale, kje je meja obeh. Morje je ležalo globoko, globoko pod strmo kraško planoto in Ivanu se je zdelo, da leži tudi tisto nebo daleč pod Krasom.

Kras se mu je nenadoma zazdel puščobna mrtva skala, na katero ga je prikovalo življenje z okovi, ki jih ne more raztrgati. K Maši je zahajal bolj poredko in nič več ni bilo tistega veselega smeha, ki ju je poprej opajal. Maša je čutila, kako tujina trga fanta od nje, kako je omrtvila njegove roke, da je niso hotele več tako srčno objeti kot poprej, kako je ugrabila njegove oči, da so strmele rajši v daljavo, kakor da bi se s pogledi potopile v njene. Zavedala se je, da je lepa, a kako je prej s sramežljivim veseljem poslušala, kako jo je hvalil zaradi tega, tako je sedaj z grenkostjo opazila, kako se ji kljub njeni naravni prikupnosti izmika. Ni mu pokazala svoje grenkosti in žalosti. V njegovi družbi je postala redkobesedna in na videz hladna, kar ga je razdražilo še bolj. Ni vedel, kako je še opolnoči strmela skozi okno, da bi nekje s srede vasi zaslišala njegov vrisk kot nekoč.

Neko nedeljo je Ivan ure dolgo strmela s hriba na morje, nato pa se je, namesto da bi odšel na obisk k Martinčevim, napotil čez planoto v Nabrežino. Tam je staknil v gostilni nekaj fantov, ki so se odpravljali v Argentino in zaradi tega popivali že ves dan. Pridružil se jim je in se iz jeze in žalosti napil tudi sam. V pijanosti so povzdigovali Argentino v nebo, opisovali bodoče življenje v njej v najčarobnejših barvah.

(DALJE)